

FYLAWOUT

verschijnt

mei 1974

18 pag - nr 5

door de lezer met de hand in te kleuren

1 maal en dan nooit meer, ter gelegenheid van het afscheidsfeest van:

ANS WOUTERS,

Schakelaar voor symbool
p. 14-5-74 te gebruiken.

Colbertje van
H.W.

Beroepskleding
van H.W.

Verziender

ster ver-
lichting

voeddrame
aan de voor
PLANT

TEST UZELF!

Multiple Choice:

Wat is:

- a. Jk.
- b. U.
- c. B.B. (bouwberoep)
- d. Het hele lab.
- e. Curatoren
- f. Pinokkio

die met fluwelen handschoenen alle draadjes in handen had.

Festartikelen

FYLAKRA

(mededelingenorgaan van het Fysisch Laboratorium)

18e jrg. nr. 5

mei 1974

Redactie: C. van der Leun (voorzitter), M.J. van Gelder,
J.H. Jasperse, Marjos Middelhoff, M.F. Peeters
en J.B. Wouterse.

Dr. H.M.A.M. WOUTERS

BEHEER, BEHEERDER, BEHEERST

BEHEER

Van het woord "beheer" bestaat helaas geen vergrotende trap. Als het bestond zou het rechtens toekomen aan onze scheidende beheerder. Hij maaakte er wat van vakkundig en beheerst.

Het eigenlijke beheers-werk geschiedt vrijwel geheel binnenskamers. In vergaderingen, in commissies, in allerhande papierwinkels. Eens per jaar echter werd het met verve naar buiten gebracht. In de grondig voorbereide, met humor gekruide, informatieve nieuwjaarsrede. Daardoor zijn wij allen behoorlijk op de hoogte. Een van onze tekenaars reproduceert zelfs een letterlijk citaat - uit 't blote hoofd.

DE REDES

De nieuwjaarsredes bevatten - bij alle variaties en verrassingen - steeds twee vaste elementen. In modern nederlands, de input en de output.

Aan de input-kant : financiën, personeel en, tot voorkort, de nieuwbouw.

De beschikbare middelen en mankracht zijn in het 17-jarig Wouters-tijdperk voortdurend gestegen. Aanvankelijk snel, de laatste jaren wat langzamer. Zo heeft de Utrechtse fysica zich kunnen uitbreiden. De moderne ontwikkelingen kunnen bijhouden. Bij den voortduur kunnen zorgen voor de opleiding van de fysici op internationaal niveau. Thans ook in eigentijdse behuizing.

De beheerder was er zich - als een goed rentmeester van de hem toevertrouwde middelen - steeds terdege van bewust dat die input geen doel op zichzelf is.

De andere kant, de productie, kwam dan ook altijd royaal aan de orde: onderwijs en onderzoek.

Eerst de aantal afgestudeerden. De laatste jaren gemengd met enige zorg over de toekomstmogelijkheden,

maar ook met blijde verbazing dat het probleem dit jaar toch weer was meegevallen.

Dan volgden de aantallen publicaties. Wouters is fysicus en weet dus maar al te goed dat je publicaties niet telt, maar weegt. Hij is echter ook de realist die weet dat tellen veel minder tijd kost en gemiddeld toch een aardig beeld geeft van de activiteiten.

Het is simpel na te gaan van hoeveel fysische publicaties Wouters in deze tijd zelf auteur was. Het zullen er niet veel zijn geweest. Het Beheersvak eist de gehele persoon. Moeilijker is het na te gaan hoeveel van die vele honderden artikelen en boeken geschreven konden worden, dankzij het feit dat de beheerder taken van de schouders van anderen nam. Die zo de handen vrij kregen om fysica te bedrijven. Ze konden dat doen omdat ze de zorgen van beheer en administratie konden overgeven in de vertrouwde handen van de beheerder en zijn bekwaam gekozen staf.

Hier past een warm woord van dank, namens velen.

DE MAN

Het beheersvak heeft vele aspecten. Het is daarom goed ook de beheerder eens van verschillende kanten te bekijken. Het verheugt de redactie van Fylakra dat zij hiervoor kon rekenen op de spontane medewerking van velen.

U hoort in dit nummer enkele stemmen uit het verleden,

- over de periode bij de staatsmijnen (Ir. H.J. de Heer),
- over de eerste jaren in Utrecht (Willemien Sheppard-Rutten).

Iets over de voortgaande activiteiten van
- de bibliotheekman Wouters (W. van Hall).

Iets over de rijkgeschakeerde universitaire contacten,

- met curatoren en C.v.B. (Dr. H. Schamhardt),
- met het bouwbureau (Ings.de Vos en Van Tilburg)
- met één van de vakgroepen (Prof.Dr. J. Volger)

De vakgroep vaste stof hebben we gekozen omdat het één van de onder Wouters beheer snel gegroeide vakgroepen is. Welke groep in deze periode het allersnelst is gegroeid zal uit preciese statistieken moeten blijken. Een goede gooi maakt dan ook de afdeling beheer en administratie. Dat dit in een periode van personeelschaarste kon geschieden zonder al te onvriendelijk gemopper van anderen, getuigt van de waardering die ook Wouters medewerkers genieten.

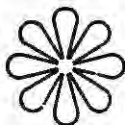
Van waardering voor een dirigent in een anti-dirigitische tijd spreekt ook de milde humor van onze beide tekenaars.

Slechts één geplande bijdrage kunnen wij u niet bieden. We hebben gezocht naar iemand die in die 17 jaar niet met Wouters in een of andere commissie heeft gezeten. Zo iemand hebben we nog niet kunnen vinden.

Tenslotte past op deze plaats ook een woord van dank voor Wouters stimulerende belangstelling voor dit blad. Zijn secretaresse mocht steeds Fylakra typen : als het wèrk klaar was!

Wij hopen dat u, na het lezen en bekijken van al de bovengenoemde bijdragen, met ons instemt: het beheer is een vak, dat door onze scheidende beheerder wordt beheerst. Dat blijkt zowel uit zijn visie op de grote lijnen als uit zijn aandacht voor het menselijke detail.

C. van der Leun.

BIJ DE STAATSMIJNEN

Beste Hans,

Ik vind het fijn dat de redactie van Fylakra mij heeft gevraagd om aan jouw afscheid van het Fysisch Laboratorium een paar woordjes toe te voegen. Zo maar, om mee te nemen.

Sjonge, wat is het lang geleden, Hans, dat wij onze allerplezierigste relatie bij wat vroeger de Staatsmijnen in Limburg heette, hebben moeten afbreken omdat je de weelderige boezem van je Alma Mater verkoos boven de wat drogere dito van het industrieel produktiebedrijf. Toch heb je daarin een hormoon gebracht, dat heden ten dage het dragen van een bustehouder noodzakelijk maakt, als je me de beeldspraak wilt vergeven.

Misschien ben je het zelf al lang vergeten, maar jij was bij ons de pionier van wat heden de industriële meet- en regeltechniek wordt genoemd. Man, dat heeft gewerkt!

Als je nu ziet waartoe dat is uitgegroeid. Cup D-100 op z'n minst. Als je niet, of niet meer, weet wat dat betekent, vraag het dan maar aan de dames, die werken met zulke codes.

We hebben er zelfs, als mannen nu, een nieuw woord voor gevonden: besturingstechnologie.

Hoe vind je dat? Niks, waarschijnlijk, omdat je nooit een vent voor dikke woorden was en, naar ik aanneem, nog steeds niet bent. Bovendien blijft iedereen het toch gewoon instrumentatie noemen; het woord besturingstechnologie is "pour épater le bourgeois", directies en dat soort lui. Maar zoiets moet ergens beginnen, en dat begin was jij.

Weet je, ik werk nog steeds in het gebouw, dat jij met

zoveel voorzienigheid en gevoel voor lay-out hebt laten neerzetten. Zo voorzienig zelfs, dat er nog een verdieping bovenop kon. Dat ze met het bouwen van die verdieping zó lang hebben gewacht totdat het één miljoen meer kostte, is jouw schuld niet! In elk geval woon ik nu op die verdieping; anders zat ik waarschijnlijk ergens in een houten keet, een behuizing die jou, naar ik aanneem, welbekend is.

Voorzienigheid, dat was wat jou altijd kenmerkte. Je kon altijd even verder kijken dan wij, bezeten technici en pseudo-fysici. Als je opvolger heb ik dat dan ook maar moeten leren!

Laten we ook niet vergeten, dat jij de man was die de opleiding op poten heeft gezet van wat heden de instrumentatievakman heet. Daar hebben we nu al vijftwintig jaar lol van. Weer zo'n stuk voorzienigheid! Beste Hans, met de beste wil van de wereld kan ik geen kwade dingen van je verzinnen, dus ga ik nog één goed ding van je zeggen en dan schei ik eruit.

Dat goede ding is dit: ik heb je nog nooit van iemand kwaad horen spreken, al had je daar soms alle reden toe. Dat heb ik altijd ten zeerste in je gewaardeerd. Rest mij nog om mijn senior-leermeester, samen met alle anderen die van je goedheid en van je doortastendheid hebben mogen profiteren, de beste wens toe te roepen die er bestaat: het ga je goed! Dat zal wel lukken ook. Vanwege die voorzienigheid, weet je. Hopenlijk denk je nog eens aan je vriend en oud-collega H.J., oftewel

Harry de Heer.

"MAPLE LEAF"

MIJMERINKJES

OVER "UITHOF'S" BOUWHEER

2 Januari 1958 is een erg lange tijd geleden, maar ik herinner me dit als de dag waarop een nieuw era voor de Utrechtse Fysica werd ingeluid.

We moesten toen nog wel de sprankelende nieuwjaars-toespraak missen, zoals men deze in zijn huidige vorm is gewend geraakt. En de door ons secretaressen druk bezochte receptie, waarop iedereen elkaar kon ontmoeten onder het genot van een echt glas wijn!

Maar er ging direct een zuidelijke wind waaien door de mufte, donkere gangen van het rechthoekige, natuurkundegebouw aan het lieflijke singelplantsoen.

Krakende, oude, eikenhouten kasten verdwenen succes-sievelijk en ouderwetse melkglas lampekapsjes werden door moderne T.L. buizen vervangen. Er kwam nieuw meubilair met de zo geliefde afzonderlijke "zitjes" voor besprekingen "tous deux" en ondervoets het tapijtje in persoonlijke kleur-voorkeur.

Wie was de kern van dit alles?

Het was de man met de jeugdige glimlach en de innemende verschijning; en de naam met de vier voorletters, waarvan hij zelf 50% pleegde te verwaarlozen, als om de distinctie te bagatelliseren die er tussen de zuid- en de noordnederlanders meende te moeten bestaan. Tenslotte kwam hij: "in spin ..." de "Uithof" in en "uit spuit.." de mijnen uit.

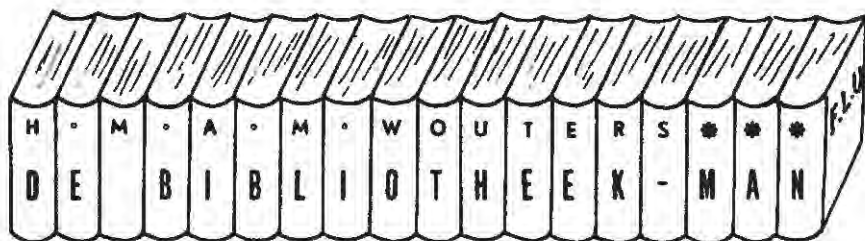
Het was de man ook, die een televisie-toestel liet huren voor het personeel om de begrafenis van president John F. Kennedy te kunnen zien.

De frisse geest waaide vooral door in de dagelijkse communicaties. Fylakra groeide uit tot het gerenommeerde maandblad van nu, dat zelfs tot dichtbij de poolcirkel wordt gelezen. Terwijl de vernieuwingen naarstig op het thuisfront werden ingevoerd, werd ondertussen de grondslag gelegd voor de jarenlange samenwerking, die met het Bureau Bouwzaken van het toenmalige College van Curatoren zou bestaan.

In de wetenschap dat de maquettes van weleer nu constructieve getuigen zijn geworden, zal het voor de heer Wouters lichter vallen afscheid te moeten nemen van zijn "Uithof".

Wij, Douglas en ik, in Edmonton, Alberta, wensen de heer en mevrouw Wouters "years of happiness and health ahead in their home at the Händellaan".

Willemien Sheppard-Rutten.

Kijk es, bij ons blijft - ie.

Dat geeft mij natuurlijk een comfortabel, welhaast luxueus uitgangspunt.

Want hoe het ook zij met Wouters de fysicus, met Wouters de directeur, beheerder, enz., enz., Wouters de bibliotheek-man was en is en blijft.

Er zullen er zijn bij de Universiteit, in het land

van de fysica, mensen die dagelijks met hem omgaan desnoods, die sprekend over Wouters zeggen: Ik ken hem. Het zal niet geheel en al onwaar zijn, maar sta mij toe dat ik even glimlach.

Zij weten niet dat Wouters tenminste een dubbele nationaliteit heeft. Dat hij evenzeer thuis hoort in het land van de Openbare Bibliotheken. Juffrouw Lagerwey, die nu getrouwd is, kan het bevroed hebben. Nog een enkeling misschien Ik aarzel nu.

Kunnen sommige zaken niet beter ongezegd blijven?

Maar neen, strikte openhartigheid is nu geboden.

Wouters is bibliotheek-man en in zijn vrije tijd beheerde hij het Fysisch Laboratorium.

Het moet haast niet te merken zijn geweest, Wouters is een groot hobby-ist.

Wat brengt mij nu tot deze stelling, waarom mag dit gezegd? Luister! Wouters was voorzitter van de R.K. Vereniging tot instandhouding van Openbare Leeszalen en Bibliotheken in Utrecht en omstreken, nu tweede voorzitter van de Stichting Utrechtse Openbare Bibliotheken; bestuurslid van de Utrechtse Provinciale Bibliotheek Centrale; voorzitter van het bestuur van de Bibliotheek- en Documentatie Akademies. Hij is dus nauw betrokken bij het stedelijk bibliotheekwerk met zijn specifieke problemen, bij bibliotheekwerk op het land waar het lezen goed is, bij de vorming en op-
leiding van nieuwe generaties bibliotheekmensen. Dat is nogal wat, maar toch zegt zo'n opsomming niet veel. Belangrijk is de manier waarop een en ander gebeurt.

Dit noopt mij tot een aantal uitspraken over de persoon van Wouters en dan bekruipt mij een licht gevoel van bevangenheid. Per slot van rekening is dit geen necrologie en bij de volgende vergadering of eerder zitten we weer gewoon bij elkaar en gaan door met het werk - Enfin.

Gelukkig de bibliothecaris, gelukkig de docent, die

in een bestuurder een gesprekspartner heeft die van wanten weet, die van het vak op de hoogte is.

Iedere veldwerker (ik vind dat altijd nog een beetje een merkwaardig woord, maar denk dan: en de akker is de bibliotheek waar de boekenboer de hand sloeg aan de ploeg), te vaak te zeer in beslag genomen door de dagelijkse problemen, moet periodiek een injectie krijgen van iemand die, de problemen en mogelijkheden kennende, toch enige afstand houdt van de dagelijkse turmoil.

Dat werkt goed. Dat werkt als kunstmest (dit verhaal krijgt een zwaar agrarisch accent, maar dat komt allemaal van dat woord veldwerker).

Wouters nu is zo'n bestuurder. Enerzijds heeft hij een duidelijke bibliotheekfilosofie, ideeën over waar het met het bibliotheekwerk naar toe moet, hoe de structuur en de werkwijze van een bibliotheek zouden kunnen zijn. Anderzijds is hij een stimulator, die graag experimenteert en alleen van een toch nog vriendelijke geprikkeldheid blijkt geeft, als de zaak naar zijn inzicht te stationair draait.

Ik weet dat en waardeer dat.

Wat nog te zeggen? Het werk gaat door en Wouters de bibliotheek-man gaat door. Verder geen nieuws.

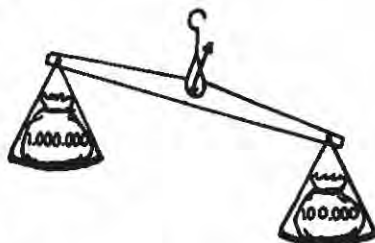
Eén raad nog aan de bewoners van fysica-land: Maak hem ere-burger.

En verder sterkte!

W. van Hall.

OP DE BRES VOOR DE FYSICA

De geregelde kontakten met dr. Wouters in de tijd van mijn secretarisschap van de Universiteit kenmerkten zich door een tweetal aspecten.

Het eerste was een zeer consequente lijn in het aanvragen en verdedigen van bestemmingskredieten, die voor de fysica altijd te laag werden vastgesteld, althans naar de mening van het laboratorium. En de heer Wouters, vaak vergezeld door bestuurders van het lab, verdedigde de aanvragen zó dat je haast tranen in de ogen kreeg bij de gedachte aan de ondergang van het laboratorium door het niet toekennen van f 100.000 op een toegestaan bedrag van f 1.000.000,-.

Het tweede aspect, en zeker niet het onbelangrijkste, was het meedenken in de algemene problematiek van de Universiteit en het meehelpen oplossingen te zoeken, die alle partijen zo veel mogelijk konden bevredigen. Ik denk hier concreet aan de ruimtetoewijzing in nieuwe gebouwen voor de fysica.

Wanneer dan dit alles geregeld was ging de heer Wouters blijmoedig heen. Je moest je alleen niet verbazen dat hij na betrekkelijk korte tijd nog eens op de, naar mijn mening afgedane zaak terugkwam. Hij had dan nog een nieuw argument gevonden. Nu kun je niet zeggen dat Wouters een terriër was, - voor dat ras ben ik een beetje bang - , maar vasthoudend was hij wel.

Voor de prettige, open en menselijke kontakten heel dank.

Dr. H. Schamhardt.

W	E	N	S	E	N
		V	A	N	
B	O	U	W	-	
M	E	N	S	E	N
					★

Als bouwers die de zorg voor de nieuwbouw voor de fysika hebben zullen we Wouters missen. Terwijl wij de Vos hebben, is hij de vos. Altijd voor hem oppassen dus, maar altijd heerlijk om mee te werken en de degens te kruisen.

Dan blijkt merkwaardig genoeg hoe precies we elkaars streken kennen en waarderen en hoeveel steun wij aan hem hebben gehad in ons gezamenlijk streven om iets goeds te bouwen.

Jawel, maar we zijn er dan ook wel 8 jaar mee bezig geweest terwijl Wouters daarvoor zich ook al zo'n 8 jaar lang met gaan bouwen bezig hield en voor een goede aanzet zorgde. En hij had als beheerder toch ook nog wel wat anders aan zijn hoofd. Kortom een taaie rakker die best een beetje trots mag zijn op het fysikacomplex in de Uithof, waar eigenlijk alleen de echte kantine nog ontbreekt en het voorkandidaatsspul wat excentrisch ligt. Dat dat villen van het oor nog ontbreekt is echter beslist niet te wijten aan de doordouwer Wouters, die wij nog veel goeds toewensen in een wat minder woelig bestaan.

de Vos
van Tilburg

probleem
probleem
probleem
probleem
probleem

PROBLEEMOPLOSSER

~~probleem~~
~~probleem~~
~~probleem~~
~~probleem~~
~~probleem~~

In de achter ons liggende periode van expansie van het Fysisch Laboratorium is de functie van Dr. Wouters duidelijk en heilzaam geweest. Alle groepen hebben van zijn werk geprofiteerd. Bij zijn afscheid als beheerder van het Fysisch Laboratorium wil ik de dank vertolken van de Vaste Stof groep voor zijn beleidsinitiatieven en voor zijn goede zorgen.

Wat onze groep betreft: toen wij nog op het kasteel Rijnhuizen in Jutphaas huisden heeft Dr. Wouters op zeer prettige wijze met het Directoraat van de Stichting FOM en met de leiding van Rijnhuizen ons verblijf geregeld en ons vanuit het Fysisch Laboratorium alle steun gegeven die in die opbouwperiode nodig was.

In 1970 kon de Vaste Stof groep als één van de eerste onderzoeksgroepen in een mooi nieuw laboratorium worden gehuisvest. Bij de voorbereiding van bouw en indeling van het gebouw voor Kernfysica/Vaste Stof waren natuurlijk vele instanties betrokken, en er zijn vele dingen die men zich dankbaar zal herinneren.

De figuur van Dr. Wouters die voor en achter de schermen met tact, overredingskracht, volharding en grote kennis van financiële, bestuurlijke en ook technische zaken, heeft geopereerd, is daarbij van groot belang geweest. Bij zijn inzet voor het Laboratorium is een sterk gevoel voor rechtvaardigheid werkzaam.

In de laatste jaren zijn de bestuurlijke verhoudingen binnen de Universiteit veranderd en de woorden vóór of achter de schermen schijnen niet meer op hun plaats te zijn. Mensen die met tact, overredingskracht, volharding, rechtvaardigheid en grote kennis van zaken in de centra van beheer of bestuur werken, blijven evenwel onmisbaar en Dr. Wouters zal een uitstekend voorbeeld blijven.

Mijn persoonlijke herinneringen zijn talloos. Ik placht

des donderdags rond de noon in de kamer van de beheerder binnen te wippen en wij konden dan doorgaans snel en aangenaam door dit directe contact de lopende kwesties bespreken of een praatje over zaken van algemener belang maken. Wouters is een man waarmee je graag van gedachten wisselt - waarmee je ook gevoeglijk woorden kunt hebben, zoals dat in goed nederlands heet, want hij is één van de competentste en beminnelijkste probleemoplossers die ik ken. Nu hij een nieuwe levensperiode begint, wens ik hem van ganser harte het allerbeste toe. En nogmaals: hartelijk dank!

J. Volger.

KLANDESTIEN OF NIET ?

Ze zijn druk bezig, in de baas z'n tijd, maar het moet klaar, vandaag.

Zou het lukken, want er ligt ook nog zoveel ander werk en als de baas ziet dat ze hieraan werken, kunnen ze aan zijn gezicht de stemming wel peilen.

Waarom zijn ze zo bezig, het is niet eens voor henzelf, wat ze doen. Wat bezielt ze toch, dat ze verschrikt opkijken als de deur opengaat.

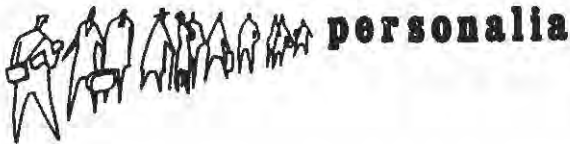
Maar zijn ze niet op tijd klaar, dan staan een paar man met een machine te wachten, terwijl die juist hun werk voor velen toegankelijk moeten maken. Ze weten echter dat de baas het toch jammer zou vinden als ze niet zouden doen wat ze doen.

Wat doen ze dan, wel ze maken Fylakra, maandelijks.

Jasperse.

"NU WEET U WIE HIER DE BIAS IS"
(NIEUWJARREDE 1714)

Uit dienst per: Dr. H.M.A.M. Wouters, beheerder
van het Fysisch Laboratorium,
7 juni 1974 directeur ad-interim van de
Subfaculteit Natuur- en Sterrenkunde.

klein JOURNAAL

- 14 mei, 14.30 uur Algemeen Trans I, blauw
Afscheid dr. Wouters
- 15 mei, 16 uur Didaktiek Trans I
Mevr. M. v. Dijk-Verhaart
"Het longitudinale Zeeman-effect"
- 20 mei, 14 uur SFR L.E.F. k. 102
- 22 mei, 16 uur Didaktiek Trans I
M.N.M. Snel
"Electriciteit in de onderbouw"
- 29 mei, 16 uur Didaktiek Trans I
P.K.H. Broekman (Arnhem)
"Meerkeuzetoetsen, in het bijzonder
voor natuurkunde"
- 29 mei, 16 uur Theorie L.E.F. k. 212
A. Landé (Groningen)
"Finite range effects in π -nucleus
optical potential"
- 13 juni, 16 uur Algemeen Colloquium Trans I, wit
H.F.P. Knaap (Leiden)
"Lichtverstrooiing in gassen"

